

Voortgang werkgenda "Strafrechtketen LVB-proof"

De werkgenda "Strafrechtketen LVB-proof" beschrijft vijf doelen waarmee de omgang met LVB-problematiek in de (jeugd)strafrechtketen kan worden verbeterd: op peil brengen van de kennis over LVB bij professionals, betere samenwerking met het zorg en sociaal domein, betere signalering van een LVB en deze vaker met andere ketenpartners delen, het aanpassen van de communicatie op de doelgroep en een passend handelingsperspectief voor professionals. In 2022 is deze werkgenda verlengd tot en met 2024, omdat de (jeugd)strafrechtketen nog niet volledig is toegerust op mensen met een LVB.

Politie

Brieven en brochures van de politie worden op taalniveau B1 geschreven.¹ In de basisopleiding van de politie is aandacht voor kwetsbaarheid bij verdachten, waaronder het hebben van een LVB. Ook worden hulpofficieren van justitie getraind om bij de voorgeleiding van een verdachte op een juiste wijze te toetsen op de mogelijke aanwezigheid van een kwetsbaarheid (waaronder het hebben van een LVB). Er vindt een oriëntatie plaats om deze 'kwetsbaarheidstoets' onderdeel te maken van het stelsel van permanente educatie voor hulpofficieren van justitie.

RvdK

Op basis van het raadsonderzoek in jeugdstrafzaken geeft de RvdK een passend (straf)-advies. Het is belangrijk dat daarbij gescreend wordt op LVB, zodat daar in de advisering rekening mee gehouden kan worden. Bij de RvdK is de E-Learning LVB en de training "LVB in strafzaken" verplicht voor alle raadsmedewerkers die onderzoek in strafzaken doen. In de training wordt aandacht besteed aan signalering van LVB met behulp van het screeningsinstrument, de Screener voor intelligentie en licht verstandelijke beperking (hierna: SCIL), en aan de gespreksvoering met LVB-cliënten. Ook komt de passende advisering aan het OM en de rechtbank in strafzaken met jeugdige verdachten met een LVB-indicatie aan bod. De richtlijnen voor het toepassen van de SCIL zijn breed bekend gemaakt binnen de RvdK. Ook in de communicatie naar cliënten wordt rekening gehouden met LVB. Het *LVB-proof werken* in strafzaken binnen de RvdK vertoont een licht stijgende lijn maar vooral de afname van de SCIL vraagt nog om extra inspanning. Om het gebruik van de SCIL te stimuleren zet de RvdK in op voorlichting aan en bewustwording bij raadsmedewerkers. Verder zal op korte termijn extra middelen beschikbaar worden gesteld aan de RvdK om een impuls te geven aan de SCIL-afname en het trainen van personeel op het herkennen van LVB.²

3RO

De 3RO³ beschikt over richtlijnen en kaders ten aanzien van het reclasseren van cliënten met een LVB. Deze richten zich grotendeels op het vergroten van de kennis en bewust zijn bij medewerkers over LVB. De 3RO biedt de training "in gesprek met je LVB cliënt" en een e-module over de SCIL aan. Dit zijn hulpmiddelen ten behoeve van werken met justitiabelen met een LVB. De 3RO organiseert een landelijke kenniskring, waarin kennis over LVB actief wordt verspreid. Vanaf eind 2023 kunnen 3RO-medewerkers middels virtual reality brillen ervaren hoe het is om een LVB te hebben. Bij de 3RO wordt bij het vinden van een geschikte taakstraf altijd maatwerk geleverd, zodat de opdracht aansluit bij het verstandelijk vermogen van de justitiabele. 3RO heeft ook een adviserende rol binnen ZSM.⁴ LVB is één van de aspecten die zij betrekken in hun adviezen.

¹ B1 is één van de zes taalniveaus. Het taalniveau zegt iets over hoe goed met een tekst begrijpt. Met een tekst op taalniveau B1 wordt 80% van de Nederlanders bereikt, want de meeste Nederlanders hebben taalniveau B1.

² Deze extra middelen worden beschikbaar gesteld in het kader van Versterking van de Jeugdstrafrechtketen binnen pijler C van Preventie met Gezag.

³ 3RO bestaat uit: Reclassering Nederland (RN), de Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) en het Leger des Heils Reclassering.

⁴ ZSM staat voor Zorgvuldig, Snel en Maatwerk. De ZSM aanpak is voor zaken waarbij een verdachte is aangehouden voor voorkomende criminaliteit. Op een ZSM-locatie kan de officier van justitie snel beslissen wat er met de strafzaak gebeurt.

Als nader onderzoek naar (een vermoeden van) LVB wenselijk is (door middel van een SCIL afname of verdiepende diagnostiek), dan zal een reclasseringsadvies worden aangevraagd. De 3RO heeft de cliëntcommunicatie herschreven op taalniveau B1. Deze cliëntcommunicatie wordt in 2024 geïmplementeerd.

Openbaar Ministerie en Rechtspraak

Net als vorig jaar zijn er ook dit jaar bij het OM en de Rechtspraak diverse activiteiten georganiseerd om de bewustwording over LVB te vergroten, zoals kennislunches en VR-simulaties. De handreikingen over herkenning en erkenning van een LVB en een passende bejegening van mensen met een LVB worden op diverse momenten onder de aandacht gebracht bij de gerechten en parketten. Ook worden de handreikingen steeds actief onder de aandacht gebracht bij elke nieuwe lichter van officieren van justitie in opleiding. Daarnaast heeft het OM een landelijke kenniswebsite. Op onderwijsvlak is bij het Studiecentrum Rechtspleging, het opleidingsinstituut voor het OM en de rechterlijke organisatie, een e-learning beschikbaar over kenmerken en omgang met LVB-problematiek. Daarnaast is er een nieuwe, verdiepende cursus ontwikkeld. In deze cursus staat de omgang met personen met een LVB of een psychotische stoornis centraal. De cursus wordt voor het eerst aangeboden in januari 2024. Zowel de e-learning als de nieuwe, verdiepende cursus kunnen worden gevolgd door zowel de Rechtspraak als het OM. Voor elke nieuwe lichter rechters in opleiding die zich in de praktijk bezig gaan houden met strafzaken en familiezaken geldt dat zij verplicht een cursus volgen waar ook de omgang met licht verstandelijk beperkten deel van uitmaakt.

Halt

Halt heeft aandacht voor de LVB-doelgroep door middel van vroegsignalering en vroeginterveniëring in de uitvoering van de Halt-interventie. Binnen Halt zijn de alle aanbevelingen van de evaluatie van de SCIL (2022) in het eerste kwartaal van 2023 opgevolgd. De digitale SCIL is beschikbaar voor alle Halt-medewerkers. De leidraad SCIL is vernieuwd en er zijn video's beschikbaar voor medewerkers als voorbeeld rondom het bespreekbaar maken van de SCIL. Deze inzet laat ook resultaat zien, te weten dat er een verdubbeling van het aantal afnames SCIL zichtbaar is ten opzichte van 2022. Ook in 2024 houdt Halt onverminderd aandacht voor het gebruik van de SCIL. Afname van de SCIL is niet vrijblijvend binnen de Halt-interventie. Vanuit het management wordt hierop gestuurd. Voor optimalisering van de resultaten gaat Halt de deskundigheidsbevordering een extra impuls geven in 2024.

Verder zal op korte termijn extra middelen beschikbaar worden gesteld aan Halt om een impuls te geven aan de SCIL-afname en het trainen van personeel op het herkennen van LVB.⁵

DJI (gevangeniswezen)

Bij DJI maakt LVB onderdeel uit van de basisopleiding. Ook zijn verschillende e-modules over (omgang met justitiabelen met een) LVB ontwikkeld. Daarnaast is de SCIL voor medewerkers beschikbaar en kan worden afgenomen wanneer dat nodig wordt geacht. Aan elke DJI-afdeling is ook een gedragsdeskundige gekoppeld, die samen met het afdelingshoofd verantwoordelijk is voor de zorg, opvoeding en behandeling van jongeren.

William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering

De William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (hierna: WSSJB&JR) is de jeugdreclasseringsspecialist in het werken met jongeren met een LVB en voorziet in een landelijke dekking. Als bij een jongere met een LVB jeugdreclassering wordt opgelegd, dan adviseert de RvdK de kinderrechter om dit door WSSJB&JR uit te laten voeren. Dit vanwege hun specifieke expertise op dit thema. De WSSJB&JR organiseert "Interactieve LVB experience": dit zijn bijeenkomsten waarbij de deelnemers kunnen ervaren wat het is om een LVB te

⁵ Deze extra middelen worden beschikbaar gesteld in het kader van Versterking van de Jeugdstrafrechtketen binnen pijler C van Preventie met Gezag.

hebben. Ook worden op landelijke niveau presentaties gegeven aan mediators in strafzaken. Daarnaast loopt het project 'Next Level LVB Tools' dat als doel heeft het handelingsperspectief van jeugdreclasseringswerkers en professionals in de bredere strafrechtketen die werken met jongeren met een LVB, te vergroten. Dit wordt gedaan door reeds beschikbare tools gericht op jongeren met een LVB beter/meer toegankelijk te maken. Hiermee worden professionals beter ondersteund om het maatwerk te verrichten dat nodig is bij deze doelgroep en daarbij jongeren met een LVB helpen de begeleiding door de jeugdreclassering beter te begrijpen. Het project LVB en herstelrecht; creatieve labs en kennisnetwerk, richt zich op het (door-) ontwikkelen van tools, kennis vergaren en beschikbaar stellen ten behoeve van de begeleiding van mensen met een LVB in herstelrechtelijke procedures. Doel is dat ook mensen met een LVB, hun omgeving en slachtoffers de kans krijgen om te werken aan herstel. Hiermee kan leed worden verzacht en recidive worden voorkomen. Tevens worden er diverse LVB-trainingen aangeboden aan partners uit de (jeugd)strafrechtketen:

Halt - Training 'Praktische handvatten voor het begeleiden van jongeren met een licht verstandelijke beperking'.

RvdK – Training 'LVB en opvoeden'. Deze training biedt WSSJB&JR 4x per jaar aan.

Politie academie - twee keer per jaar een interactieve LVB-training. Deze training wordt facultatief aangeboden.